

Dosarul nr. 2ra-1132/22
2-21103936-01-2ra-19082022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. C. Dragoș)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Pruteanu, I. Țurcan, I. Cotruță)

ÎNCHEIERE

30 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Serviciul Fiscal de Stat,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Liubovi Lupu împotriva Serviciului Fiscal de Stat, intervenient accesoriu Ministerul Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 31 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Liubovi Lupu și a fost casată hotărârea din 22 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 07 iulie 2021, Liubovi Lupu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat, intervenient accesoriu Ministerul Justiției cu privire la repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 27 februarie 2017, șeful-adjunct al Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, șef al DAF Centru, Viorica Căuș, a emis decizia nr. 242, cu stabilirea sancțiunii sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale, echivalentul a 3 000 lei.

A menționat că, decizia menționată a fost emisă fără participarea reclamantei și fără originalul procesului-verbal cu privire la contravenție, nu i-a fost înmănată cu dreptul la contestare, ci doar a fost trimis la executare silită.

Reclamanta a comunicat că, peste 28 luni după întocmirea procesului-verbal nr. MAI 02655712 din 16 septembrie 2014, pentru care anterior de către șeful adjunct al Inspectoratului Fiscal de Stat mun. Chișinău, șef al DAF Centru, Alexandru

Prohnițchi a fost emisă decizia nr. 910 din 14 decembrie 2014, în mărime de 400 lei și care a fost trimis la executare silită, la data de 27 februarie 2017, șeful DAF, Viorică Căuș a emis decizia dublu.

A precizat că, decizia emisă la data de 27 februarie 2017 de către șeful DAF, Viorică Căuș, a fost trimisă la executare silită și la data de 22 iunie 2017, executorul judecătoresc Petru Chirtoacă a primit actele și a dispus intentarea procedurii de executare în beneficiul statului în mărime de 3 000 lei.

Reclamanta a notat că, la data de 13 septembrie 2017, executorul judecătoresc Petru Chirtoacă a emis încheierea cu privire la aplicarea interdicției de înstrăinare a bunurilor imobile, iar la data de 21 noiembrie 2017 i-a trimis citație pentru achitarea în beneficiul statului a amenzii și spezelor procedurii de executare în mărime de 3 915,40 lei.

A subliniat că, la data de 18 februarie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Centru a emis hotărârea pe dosarul nr. 5r-171/18, prin care a fost admisă integral contestația, a fost anulată decizia din 27 februarie 2017 și a fost anulată sancțiunea în mărime de 3 000 lei, din motivul că nu există faptul contravenției.

Reclamanta a specificat că, hotărârea menționată a devenit irevocabilă la data de 06 martie 2019, iar la data de 17 iunie 2019, executorul judecătoresc Petru Chirtoacă a emis încheierea cu privire la încetarea procedurii de executare, din motiv că documentul executoriu a fost anulat printr-o hotărâre irevocabilă.

A comunicat că, în urma acțiunilor ilegale ale Serviciului Fiscal de Stat a avut de suferit suferințe fizice și psihice, care au durat mai mult de 3 ani.

Reclamanta a declarat că, pentru recuperarea daunelor materiale și morale a apelat la Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiție, de la care a primit un răspuns neechivoc, precum că prejudiciul este recuperat în conformitate cu Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

A concretizat că, estimează dauna morală la 350 unități convenționale, echivalentul a 7 000 lei.

A solicitat reclamanta, încasarea din contul Serviciului Fiscal de Stat, prin intermediul bugetului de stat, Ministerul Finanțelor a prejudiciului moral în mărime de 7 000 lei.

Prin hotărârea din 22 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea s-a respins.

Instanța de fond a menționat că, întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție constituie o modalitate legală de desfășurare a procesului contravențional, iar însăși pornirea procesului contravențional, întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție, recunoașterea persoanei în calitate de contravenient, reprezintă niște măsuri procesuale ce țin de procesul contravențional care nu încalcă în esență drepturile persoanei și nu cauzează prejudicii dacă nu sunt definitive și dacă nu dăunează iremediabil drepturilor persoanei în privința căreia se întocmește procesul-verbal cu privire la contravenție.

Suplimentar, s-a reținut că la momentul depistării comiterii unei fapte care poate fi calificată drept contravenție, agentul constator este obligat nemijlocit de a întreprinde toate măsurile prevăzute de Codul contravențional, din acest motiv, acestea nu pot fi calificate drept acțiuni ilicite, deoarece îndeplinirea cu exactitate a

atribuțiilor de serviciu este o îndatorire directă și iminentă, motiv din care nu pot fi reținute argumentele reclamantului precum că acțiunile agentului constator iar fi cauzat un prejudiciu moral.

În continuare s-a notat că, instanța de judecată care a examinat cauza contravențională nu a determinat și nu a constatat fapte de încălcare a legalității și a drepturilor omului, iar încetarea procesului contravențional pe motivele indicate nu denotă încălcarea drepturilor fundamentale a lui Liubovi Lupu și nu acordă instant dreptul acesteia de a solicita despăgubiri de la Serviciul Fiscal de Stat sau Ministerul Justiției al RM.

Instanța de fond a apreciat că, agentul constator nu a admis careva ingerințe ilegale a dreptului reclamantului la libertate și la siguranță prevăzut la art. 5 CEDO, precum și nu a încălcat prevederile art. 6 al Convenției, or acesta, în cadrul cauzei contravenționale, a realizat un mecanism investigator efectiv într-o societate democratică și anume de a investiga și preveni acțiuni ilegale comise de către persoanele fizice și juridice.

La 07 decembrie 2021, Liubovi Lupu a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă.

Prin decizia din 31 mai 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de către Liubovi Lupu, s-a casat hotărârea din 22 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care acțiunea s-a admis parțial. S-a încasat din contul Serviciului Fiscal de Stat în beneficiul lui Liubovi Lupu suma de 5 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Pentru a decide astfel instanța de apel a conchis că, Liubovi Lupu este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești, fiind aplicabile prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, or, declararea nulității deciziei agentului constator din cadrul Inspectoratului Fiscal de Stat nr. 242 din 27 februarie 2017, atrage după sine și repararea prejudiciului cauzat lui Liubovi Lupu.

S-a reținut că, art. 3 al Legii cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești enumeră cazurile în care Statul repară prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, întrucât, acțiunile enumerate în această normă pot fi comise doar de către organele menționate supra.

Spre deosebire de cazurile prevăzute de art. 3 al Legii menționate, în procesele contravenționale, sancțiunile, în special amenda, pot fi aplicate de alte organe decât instanța de judecată, la caz de agentul constator, Serviciul Fiscal de Stat, deoarece, art. 3 alin. (1) lit. d) al Legii prevede sintagma „aplicarea ilegală a amenzii contravenționale de către instanța de judecată” și respectiv, se referă la acțiunile ilicite comise în cadrul proceselor contravenționale soluționate în fond de către instanțele de judecată.

La caz, însă, decizia de sancționare a fost emisă de către agentul constator,

instanței revenind doar rolul de soluționare a contestației și de verificare a legalității deciziei agentului constatator fără ca să aplice sancțiuni contravenționale lui Liubovi Lupu.

Instanța de apel a relevat că, intentarea procesului contravențional în privința lui Liubovi Lupu și sancționarea acesteia de către agentul constatator, sunt acțiuni care în interpretarea CtEDO în materie penală, îi oferă ultimei dreptul de a pretinde compensarea prejudiciului cauzat în rezultatul acestora.

Iar, reieșind din criteriul echității, care presupune că despăgubirea pentru prejudiciul moral trebuie să fie justă, rațională și echitabilă, adică trebuie stabilită în așa mod încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului cauzat, fiind menținut echilibru între daunele efectiv pricinuite și suma acordată, instanța de apel a conchis că la caz, suma de 5 000 de lei poate fi considerată drept o compensație echitabilă și suficientă pentru prejudiciul suferit, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale, starea de stres și frustrare cauzate apelantului.

La 01 august 2022, Serviciul Fiscal de Stat a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului recurentul a indicat că, instanța de fond just a reținut că circumstanțele invocate de Liubovi Lupu nu se încadrează în prevederile art. 3 al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, or, prin simpla constatare a contravenției de către agentul constatator, ultimei nu i-au fost lezate careva drepturi, reieșind din faptul că asupra prezenței/lipsei faptei contravenționale s-a expus prin hotărâre instanța de judecată.

A menționat că, sancțiunea contravențională nu a fost aplicată în privința intimitei de către instanța de judecată, respectiv, consideră că prevederile Legii cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nu sunt aplicabile speței.

Recurenta a susținut că, suma solicitată cu titlu de reparare a prejudiciului moral este una neîntemeiată și nejustificată, iar intimat nu a prezentat careva probe care să ateste cauzarea frustrărilor, stresului și a neliniștii, ponegririi onoarei, demnității și reputației sale, astfel încât să constituie temei de despăgubire din partea statului.

A afirmat că, la determinarea mărimii compensației, instanța de judecată urma să i-a în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt.

Prin notificarea din 19 august 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa participanților la proces copia recursului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 117).

Referințe nu au fost depuse.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa recurentului, prin intermediul poștei electronice, copia deciziei contestate la 14

iulie 2022 (f.d. 97), fapt confirmat prin extrasul poștei electronice a instanței de apel.

Astfel, recursul declarat la 01 august 2022 este în termen.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Serviciul Fiscal de Stat nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Serviciul Fiscal de Stat, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Serviciul Fiscal de Stat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Serviciul Fiscal de Stat se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic